

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כה.

עין משפט ג'ר מצוה

ל'ב א טו"ש פ"א א"ח ס"י
 תקפו ספיק פ':
 ל'ג ב ט"ז ספיק ג' וס"י
 תקפו ספיק פ':
 ל'ד ג מ"י פ"ג מהלכות
 שופר ה"ל ד טו"ש פ'
 א"ח ס"י מהל' ספיק ו':
 ל'ה ד טו"ש פ"א א"ח ס"י
 תקפו ספיק פ':
 ל'ו ה ו מ"י פ"א מהל'
 שופר הלכה ג:
 ל'ז ח מ"י שם טו"ש פ"א א"ח
 ס"י תקפו ספיק ג':
 ל'ח ט מ"י שם טו"ש פ"א א"ח
 ס"י תקפו ספיק ג':
 ל'ט י מ"י שם טו"ש פ"א א"ח
 ס"י תקפו ספיק ג':
 ל'י י"א מ"י שם טו"ש פ"א א"ח
 ס"י תקפו ספיק ג':

בשופר של עולה לא יתקע. כלומר במזיד ואם תקע כלומר בשוגג יאל דבשוגג מעל ונפיק לחולין אבל במזיד אין מעילה ולא נפיק לחולין וכשמחלק בין עולה לשלמים היה יכול לחלק בעולה גופה בין מזיד לשוגג אבל השתא מחלק בשוגג גופיה:

אמר רב יהודה בשופר של ע"ו לא יתקע ואם תקע יצא.

תימה מאי שנה משלמים ללא יאל משום דמנאות ליהנות ניתנו ורבינו חננאל גרים הכל רבא ו' ותמיהה דבסוף כסוי הדם (חולין דף פט. ושם) תניא תקע ללא יאל וכן קשיא אההיא מהא דלמחר רבא דפרק מנאות חלילה שאינו שלו ובסנדל של ע"ו חלילה כשרה ולא אמרינן מנחת שיעורה ופרישת כולה בשלמי כסוי הדם ופ' לולב הגזול (סוכה דף לא: גז"ה בהפסחה):

המודר הנאה משופר מותר לתקוע בשופר של מצוה.

בפרק ג' דנדרים (דף טו:): מחלק אצ"י בין הנאת סוכה עלי לאומר שלא אהנה מן הסוכה ליכול לאסור הסוכה עליו שאינה משועבדת לו אבל אין יכול לאסור עצמו על הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מנאות ליהנות ניתנו אללא אמר רבא הא דלמחר ישיבת סוכה עלי הא דלמחר שבויה שלא אשכ צסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי אי אמר הנאת שופר עלי מותר לתקוע בשופר של מנאות ללא ליהנות ניתנו אבל אם אמר תקיעת שופר עלי אסור לתקוע בשופר של מנאות אפי' לרבא כמו דלמחר גבי סוכה אם לא מחלק משום דגבי סוכה בלאו מנאות יש הנאה בישיבת אבל שופר אי לאו מנאות אין הנאה בתקיעה דלינו מכוון לשיר ועל כוגילא דהתם קשיא דמשמע דוקא כשאמר שבויה שלא אשכ צסוכה הוא דלינו יכול לאסור עצמו על סוכה לפי שהוא משועבד לה אבל אם אמר ישיבת סוכה עלי בשבויה אסור כמו צקונס ו"כ מאי חומר בנדרים משצבויות דקמתי התם הא שניהם חלין צבנין אחד ויש לומר דנדרים חלין בכל ענין דשייכי דהיינו האסרת חפץ כדאמרינן בריש מסכת נדרים (דף ג:): דנדרים ותרמים מידי דמימסר חפצא עליה לאפקוקי שבויה דקאסר נפשיה מן חפצא ולכן חלים הנדרים בכל ענין שיאמר חוץ מהיאכ דהזכיר הנאה משום דמנאות ללא ליהנות ניתנו ומה שמתלק שם בין אמר ישיבת סוכה עלי לשבויה שלא אשכ לא צ"ל אלא לומר שיש חילוק בין דבר לשבויה לפי שהגדר בכל ענין שיאמר מימסר חפצא עליה ובשבויה בכל ענין שיאמר קאסר נפשיה מן חפצא: **המודר הנאה ממעיין.** הא דליצטרין לאשמועינן מודר הנאה מחזירו ומשופר ממעיין דס"ד אמינא דוקא במודר מחזירו הוא דשרינן לתקוע לו ולהוות משום דקתם מודר מחזירו אין דעמו על דבר מנאות כשאין מפרש צהדיא אבל אם פירש צהדיא ממעיין ומשופר אסור קמ"ל:

שמע מקלס הסקיעה צבור כו'. קא סלקא דעתך דהכי קאמר היה עומד הוא בשפת הבור וחזירו מוקע צבור ויאל לחוך (ב) בחזי התקיעה ואשמעינן הכא דצקנת נמי יואל: קודם עמוד השחר. ללא זמניה הוא כדאמרינן במסכת מגילה (דף כ:): כל היום כשר לתקיעת שופר וילין טעמא מיוס תרועה יהיה לכס' יוס ולא לילה:

הכי גרסינן **למירא דסבר רבא דכי שמע איניש סוף תקיעה בלא חלילה סקיעה יאל וממילא כו'.** קאע בראשונה. פשוטה שלפני תרועת המלכות: ומשך צשניה. בפשוטה של אחריה כשמים ומתכוין לנאות צה אף די פשוטה שלפני תרועת הזכרונות שעתיד עליו לתקוע יתיקף לוו: אם קול שופר שמע. בלא קול הצרה יאל: אם קול הצרה שמע. עם קול השופר לא יאל: **במוקע ועולה לנפשיה.** ואין אחר עמו לנאות צו אללא מוקע ועולה הוא לדלידיה מחילתה וסופה צהכשר דבחילתה הוא והשופר צבור ואמרן לעיל (דף סז:): אומן העומדים צבור יאלו: של עולה. ומלשו ממים דלינו לאחר זריקה אין מעילה לא צבורה ולא צבוריה שהכל לכהנים כדאמרינן במנחות (דף פג:): ובזבחים (פג): נאמר לו יהיה צבולה ויוקראו ונאמר לו יהיה צאשם וסשן מה אשם עצמותיו מותרין אף עולה עצמותיה מותרין:

שלמים לאו בני מעילה נינהו. דאין מעילה צקדשים קלים אללא צאימורים ולאחר זריקה צשהצבורו לחלק גבוה: לא ליהנות נינהו. לישראל להיות קיומם להם הנאה אללא לעול על זאריהם ניתנו: **בשופר של ע"ו.** ששימשו צו לע"ו ונאסר צהנאה כדמניא במסכת ע"ו (דף נא:): אצד תאצדון את כל הממונות (ט) בכלים שנשתמשו בהן לע"ו הכתוב מדבר: **ואם תקע יאל.** דלנאות ללא הנאה נינהו: **כסופי מיכסא שיעוריה.** דהא לשריפה קאי וכשרוף דמי שופר צעי שיעור כדאמרינן לעיל (דף סז:): כדי שיאחזו צידו ויאלה לכאן ולכאן:

מוסר לתקוע לו. טעמא דכולהו משום דמנאות ללא ליהנות ניתנו: **חזירו מזה עליו צימות הגשמים.** שאין כאן אללא הנאת קיום המנאות ומנאות לא ניתנו ליהנות: אללא לא צימות החמה. דאיכא הנאת הגוף: **שכפאוו פרסיים.** ואע"ג שלא נתכוון לנאות ידי חובת מזה בלי ראשון של פסק יאל: **הסוקע לשי.** לזכור ולומר קן שמעתי מפי מורי הזקן. וציקודו של מורי רבי יתכן צן יהודה ראיתי המוקע לשד להצריח רוח רעה מעליו: **פשיטא.** דזאת מזה קאמר רחמנא והא אללא ונהנה באכילתו הלך לאו מתעסק הוא שיהי אף לענין חיוב חטאת אצרינן (כרימות דף יט:): המתעסק בחלצים וצבריות ללקמן ולא נהנה: קא

(א) [לעיל ל: א]. (ב) [לעיל ס: א]. (ג) [לעיל ס: א]. (ד) [לעיל ס: א]. (ה) [לעיל ס: א]. (ו) [לעיל ס: א]. (ז) [לעיל ס: א]. (ח) [לעיל ס: א]. (ט) [לעיל ס: א]. (י) [לעיל ס: א]. (יא) [לעיל ס: א]. (יב) [לעיל ס: א]. (יג) [לעיל ס: א]. (יד) [לעיל ס: א]. (טו) [לעיל ס: א]. (טז) [לעיל ס: א]. (יז) [לעיל ס: א]. (יח) [לעיל ס: א]. (יט) [לעיל ס: א]. (כ) [לעיל ס: א]. (כא) [לעיל ס: א]. (כב) [לעיל ס: א]. (כג) [לעיל ס: א]. (כד) [לעיל ס: א]. (כה) [לעיל ס: א]. (כו) [לעיל ס: א]. (כז) [לעיל ס: א]. (כח) [לעיל ס: א]. (כט) [לעיל ס: א]. (ל) [לעיל ס: א].

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה שמע מקלס כו' מוקע צבור ויאל לחוך יצא בחזי התקיעה:

גליון הש"ס
 גמ' בשופר של שלמים. עין וזכוס דף פו ע"א דג"ה אמת. וצבורות דף כו ע"א דג"ה המלס וצבורים דף י ע"א דג"ה אמת. וזכוס דף ק"ג ע"ב דג"ה אמת.

מוסף רש"י
 תקע בראשונה. פשוטה שלפני תרועת תקע דברכה (קטו גז). ומשך בשניה. תקיעה של אחר התרועה מן כשמים לנאות צה ידי שמים. שיהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה דלמחיה ופשוטה שלפניה דזכרות (טו). אין בידו אלא אחת. דלפוקי תקיעה אחת לשמים לא מפסקין (טו). מצות לאו ליהנות ניתנו. שמהות שמיטת ישראל לא ליהנות מית להם. לא להם הנאה מית להם. אלא מותר מן הא עליהם (חולין טו). בשופר של ע"ו לא יתקע ואם תקע יצא. דלאו הנאה היא ולמחלה מיהא לא יתקע משום דמאס (טו).

רבינו חננאל

אמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא, הואיל ובור פקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל במקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצת אחר שיעלה עמוד השחר, כיון שהלילה לא זמן חיובא הוא (לחד) רב יצא. למירא דסבר רבא שמע סוף תקיעה בלא חלילת תקיעה או חלילת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא, והתן תקע בראשונה ומשך בשניה כשחיה אין בידו אלא אחת כו'. ודחינן פסוקי תקיעת המודר לא

רבינו חננאל (המשך)
 פסקין. ת"ש התוקע לחוך הבור או לחוך וכו'. ודחינן כי קאמר רבה בתוקע ועולה, שנמצאת התקיעה ששמע אחרי עליו מן הבור תקיעת שלמים. אי הכי מאי למירא כו'. אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא. ותיקין אה רבא הכי, אחר שופר של עולה ואחר שופר של שלמים יצא, מאי טעמא, מצות לאו ליהנות ניתנו. בשופר של ע"ו לכתחלה לא יתקע ואם תקע יצא. בשופר של עיר הנדרת אפי' דיעבד לא יצא, מאי טעמא כותתי מכתת שיעוריה. אמר רבא המודר הנאה מחזירו, וכן התקיעה של מצוה, וכן המודר הנאה מחזירו, חזירו מזה עליו מן חטאת היתוש הגשמיים אבל לא בימות החמה, וכן המודר הנאה ממעיין טובל בו טבילת מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. שלחו ליה לאבוה דרשמיאל, כפאו ואכל מצה בפסח יצא. ופרישה רב אשי כשכפאוו פרסיים, ש"מ מצות אינן צריכות כיונה. אמר (רבא) [רבא] זאת אומרת התוקע לשיר יצא, כגון אה דכתיב הלווהו בתקע שופר שיתוקעין להלל וכו'. אמר רבא, אמר תקע כסדרן אפי' שהוא לשיר, השומע יצא, מצות אין צריכות כיונה, פשיטא מזה דתימא התם תאכלו מצות אמר רחמנא והא אכילה

לתקוע לו ולהוות משום דקתם מודר מחזירו אין דעמו על דבר מנאות כשאין מפרש צהדיא אבל אם פירש צהדיא ממעיין ומשופר אסור קמ"ל: **אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא.** דמנאות אינן צריכות כיונה צפ' ערבי פסחים (פסחים דף קד:): משמע דהוי פלוגתא גבי הביאו לפניו מטביל צבורת דקתני בגמ' אכלו דמאי יאל אכלו בשלא מתכוין יאל וצאריך צרייתא תניא ר' יוסי אומר אע"פ שטביל צבורת מנאות להציא לפניו (מנאה) חזרת וחזרת ודייק התם ע"כ לאו משום היכר' הוא מדקתני מנאות אללא משום דמנאות צריכות כיונה והשתא מה שהוכר רבא לרקק מנאן ולא הביא מצרייתא דהתם דקתני צהדיא דהוא אמינא היינו צריקות דרבנן אבל מנאות דאורייתא צעי כיונה ומה שמקשה עליו מצרייתא ללקמן ולא פריך מרבי יוסי דהתם דהוא מני לדחויי לעולם מנאות משום היכר':